

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

1959 • 50 • 2009

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДОНКА СТЕФАНОВА СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 19256/03 г.)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

1 октомври 2009 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

01/01/2010 г.

Това решение може да претърпи редакционни промени.

По делото на Донка Стефанова срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ като камера в състав:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *председател*,
Ренате Йегер (Renate Jaeger),
Карел Юнгвирт (Karel Jungwiert),
Райт Марусте (Rait Maruste),
Марк Вилигер (Mark Villiger),
Миряна Лазарова Трайковска (Mirjana Lazarova Trajkovska),
Здравка Калайджиева, *съдии*,
и Клаудия Вестердик (Claudia Westerdiek), *секретар на Отделението*,

след проведено закрито заседание на 8 септември 2009 г.,
се произнесе със следното съдебно решение, постановено на същата дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 19256/03 г.) срещу Република България, подадена на 3 юни 2003 г. пред Съда на основание на чл. 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от г-жа Донка Жекова Стефанова – българска гражданка, която е родена през 1927 г. и живее в град София („жалбоподателката“). На 3 март 2006 г. жалбоподателката е починала. На 16 декември 2007 г. две от дъщерите ѝ, г-жа Невенка Николаева Стефанова-Истаткова и г-жа Анка Николаева Стефанова-Петрова, изразяват желанието си да продължат производството вместо нея.

2. Жалбоподателката е представлявана от г-н Д. Митков и г-жа В. Димитрова – адвокати, практикуващи в град София. Българското правителство („правителството“) е представлявано от своя агент – г-жа М. Димова от Министерството на правосъдието.

3. На 12 март 2007 г. председателят на Пето отделение на Съда решава да изпрати уведомление за жалбата до правителството. Съдът решава също да разгледа едновременно допустимостта и съществуването на жалбата (чл. 29, ал. 3 от Конвенцията).

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

4. На 31 юли 1996 г. жалбоподателката е прегазена от моторист, г-н А. И. В резултат на инцидента нейните дрехи са повредени и стават неизползваеми. Двете ѝ ръце, дясното ѝ ухо и десният ѝ крак са натъртени. Малко след това тя е приета в болница, където прекарва една седмица и е установено, че има счупен глезен и травматично увреждане на мозъка.

5. След наказателно производство, което по-късно е преквалифицирано в административно-наказателно, с решение от 10 март 1997 г. Софийски районен съд установява, че А. И. е отговорен за инцидента и му налага глоба.

6. На 4 юни 1997 г. жалбоподателката подава граждански иск срещу А. И. и неговия застраховател. Тя претендира 500 000 стари български лева (BGL)¹ за имуществени вреди и 2 000 000 лева за неимуществени вреди.

7. В периода между октомври 1997 и март 1999 г. Софийски районен съд провежда десет съдебни заседания, първите пет от които са отложени поради нередовно призоваване на А. И. Съдът се произнася с решение на 19 април 1999 г., като присъжда на жалбоподателката 75 000 стари български лева обезщетение за имуществени вреди и 266 000 стари български лева за неимуществени вреди. Той установява, че не е налице валиден застрахователен договор между застрахователното дружество и А. И. и поради тази причина постановява, че обезщетението се дължи единствено от последния.

8. На 29 април 1999 г. жалбоподателката подава жалба, твърдейки, че е претърпяла по-сериозни наранявания и че присъденото обезщетение е недостатъчно. А. И. също обжалва. Тъй като Софийски районен съд, чрез когото са подадени жалбите, не ги придвижва до октомври 2000 г., жалбоподателката подава жалба за бавност. В резултат на това на 10 ноември 2000 г. председателят на Софийски градски съд дава указания на районния съдия, който отговаря за делото, да изпрати незабавно жалбите на Софийски градски съд за разглеждане.

9. След провеждане на съдебно заседание на 7 юни 2001 г., с решение от 11 юли 2001 г. Софийски градски съд частично отменя решението на първоинстанционния съд и установява, че застрахователна компания на А. И. носи отговорност. Съдът също така

1. На 5 юли 1999 г. българският лев е деноминиран. Един нов български лев (BGN) е равен на 1 000 стари български лева (BGL).

увеличава обезщетението за нанесени неимуществени вреди на 350 нови български лева. Твърдението на жалбоподателката обаче, че черепа ѝ е счупен в катастрофата и че това е довело до трайни увреждания, се счита за необосновано, тъй като не са представени доказателства в подкрепа на това.

10. На 10 август 2001 г. жалбоподателката обжалва за законосъобразност. През ноември 2002 г., докато производството е висящо, Гражданският процесуален кодекс от 1952 г. е изменен и гласи, че отсега нататък Върховният касационен съд е компетентен да разглежда само дела, по които процесната сума е по-висока от 5 000 нови български лева. Изменението влиза в сила с незабавен ефект и е приложимо към висящите дела. В съответствие с това с решение от 25 ноември 2002 г. Върховният касационен съд прекратява производството на основание, че размерът на обезщетението е под минимума, за който този съд е компетентен да разглежда дела. Жалбоподателката е уведомена за решението с писмо от 9 декември 2002 г. Тя не го обжалва.

ПРАВОТО

I. ПРЕДВАРИТЕЛНА БЕЛЕЖКА

11. Съдът отбелязва, че жалбоподателката е починала на 3 март 2006 г., докато делото е висящо пред Съда, и че двама от нейните наследници, г-жа Невенка Николаева Стефанова-Истаткова и г-жа Анка Николаева Стефанова-Петрова, са изразили желание да поддържат жалбата от нейно име. Не се оспорва, че те имат право да го направят и Съдът не вижда причина да се произнесе по друг начин (вж., наред с много други източници, *Хорватова срещу Словакия (Horváthová v. Slovakia)*, № 74456/01, § 26 и 27, 17 май 2005 г.).

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 6, АЛ. 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

1. Жалбоподателката се оплаква на основание на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията, че нейният граждански иск не е разгледан в „разумен срок”. Чл. 6, ал. 1 гласи следното:

„Всяко лице при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения ... има право на ... гледане на неговото дело в разумен срок от ... съд ...”

А. Допустимост

13. Съдът счита, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на чл. 35, ал. 3 от Конвенцията или недопустимо на други основания. Следователно трябва да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

14. Периодът, който трябва да бъде взет предвид, започва на 4 юни 1997 г. и приключва на 9 декември 2002 г. Така той продължава малко повече от пет години и половина за три инстанции.

15. Според установената практика на Съда разумността на продължителността на производството трябва да се преценява в светлината на обстоятелствата по делото и с оглед на следните критерии: сложността на делото, поведението на жалбоподателя и съответните органи и какъв е правния интерес на жалбоподателя в спора (вж., наред с много други източници, *Рачеви срещу България*, № 47877/99, § 73, 23 септември 2004 г.).

16. Страните представят различни доводи относно начина, по който следва да се приложат тези критерии по настоящото дело.

17. Съдът не счита, че делото е с особена сложност, тъй като отговорността на А. И. за инцидента вече е установена в предходно производство (вж. *Рачеви*, цитирано по-горе, § 76). Единствените наистина спорни въпроси са степента на вредите, претърпени от жалбоподателката, и дали А. И. е надлежно застрахован. Не изглежда жалбоподателката да е отговорна за каквито и да било големи забавяния; такива да настъпили основно в резултат от неспособността на властите да призват надлежно А. И. в продължение на пет съдебни заседания, да придвижат жалбите срещу решението на Софийски районен съд по навременен начин и да разгледат жалбата за законосъобразност на жалбоподателката повече от една година и три месеца. Съпоставени с правния интересът на жалбоподателката – плащане на обезщетение за сериозни телесни повреди вследствие на пътно-транспортно произшествие (пак там, § 91, с по-нататъшни препратки), – тези забавяния и общата продължителността на производството не може да се разглеждат като разумни.

18. Ето защо е налице нарушение на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията.

III. ДРУГИ ТВЪРДЯНИ НАРУШЕНИЯ НА КОНВЕНЦИЯТА

19. Жалбоподателката се оплаква на основание на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията, че обезщетението, което ѝ е присъдено, е твърде ниско., Тя се оплаква освен това на основание на същата разпоредба, че след изменението на Гражданския процесуален кодекс от 1952 г. нейното

дело престава да подлежи на разглеждане от Върховния касационен съд. И накрая, тя се оплаква на основание на чл. 13 от Конвенцията, че вътрешното право не предвижда ефективен механизъм за реабилитиране на нейните граждански права.

20. В светлината на всички материали, с които разполага, и доколкото въпросите, от които е налице оплакване, са в рамките на неговата компетентност, Съдът намира, че те не разкриват никаква проява на нарушаване на правата и свободите, изложени в Конвенцията или в Протоколите към нея.

21. От това следва, че тази част от жалбата е явно необоснована и трябва да бъде отхвърлена в съответствие с чл. 35, ал. 3 и 4 от Конвенцията.

IV. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

2. Чл. 41 от Конвенцията гласи:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

A. Вреди

23. Наследниците на жалбоподателката претендират 550 лева за всяка една от тях, заедно с лихвите, считано от 31 юли 1996 г., като обезщетение за неимуществените вреди, претърпени в резултат от твърдяната несправедливост на производството. Те също така претендират 500 лева за всяка една от тях като обезщетение за неимуществените вреди, претърпени в резултат на прекомерната продължителност на производството.

24. Правителството не представя коментар по исковете.

25. Съдът отбелязва, че в настоящия случай присъждане на справедливо обезщетение може да се основава единствено на нарушение на изискването за разумен срок по чл. 6, ал. 1 от Конвенцията. Произнасяйки се по справедливост, както се изисква по силата на чл. 41 от Конвенцията, той присъжда на всяка от двете наследници на жалбоподателката, които продължават производството вместо нея, цялата претендирана сума, която превърната в евро (EUR), се равнява на 256 евро. Към тази сума следва да се добавят данъците, които могат да бъдат наложени на жалбоподателката или нейните наследници.

Б. Разноски

26. Наследниците на жалбоподателката претендират възстановяване на 900 лева за разноски, направени пред националните съдилища и Съда.

27. Правителството не представя коментар по исквете.

28. Според установената практика на Съда жалбоподател има право на възстановяване на разноски само доколкото е доказано, че те са били действително и по необходимост направени и са в разумен размер. В настоящия случай, вземайки предвид информацията, с която разполага, и горепосочените критерии, Съдът отхвърля претенцията за разноски в производството пред националните съдилища и счита за разумно да присъди сумата от 400 евро, плюс всички данъци, които могат да бъдат дължими от наследниците на жалбоподателката, за производството пред Съда.

В. Лихва за забава

3. Съдът счита за подходящо лихвата за забава да бъде изчислена на основата на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка, с добавени три процентни пункта.

**ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ
ЕДИНОДУШНО:**

1. *Обявява* за допустима жалбата относно прекомерната продължителност на производството, а останалата част от жалбата за недопустима;
2. *Постановява*, че е налице нарушение на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията;
3. *Постановява*
 - (а) ответната държава да заплати в срок от три месеца от датата на влизане в сила на съдебното решение в съответствие с чл. 44, ал. 2 от Конвенцията долупосочените суми в легова равностойност към датата на плащането:
 - (i) на г-жа Невенка Николаева Стефанова-Истаткова, EUR 256 (двеста петдесет и шест евро) за неимуществени вреди, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху тази сума;
 - (ii) на г-жа Анка Николаева Стефанова-Петрова, EUR 256 (двеста петдесет и шест евро) за неимуществени вреди, заедно

с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху тази сума;

(iii) общо на г-жа Невенка Николаева Стефанова-Истаткова и г-жа Анка Николаева Стефанова-Петрова – EUR 400 (четиристотин евро) за разноси, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими от тях върху тази сума;

(б) след изтичане на горецитирания тримесечен срок до извършване на плащането ще бъде дължима обикновена лихва върху горната сума в размер, равен на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка за периода на забава, с добавени три процентни пункта;

4. *Отхвърля* единодушно останалата част от иска за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и оповестено в писмен вид на 1 октомври 2009 г. в съответствие с чл. 77, ал. 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
Секретар на Отделението

Пеер Лоренцен
Председател